Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kirje

18.11.2019

VN/6475/2019
VN/6475/2019-TEM-15

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys laiksi työaikalain muuttamisesta (työmatkakuljetuksen järjestäminen yötyötä tekevälle työntekijälle), HE 86/2019 vp.

Uusi työaikalaki tulee voimaan ensi vuoden alusta. Samaan aikaan kumoutuu vielä voimassa olevan työaikalain nojalla annettu valtioneuvoston päätös työnantajan velvollisuudesta järjestää yötyötä tekevälle työntekijälle työmatkakuljetus (869/1996).

Uuteen työaikalakiin ei sen säätämisen yhteydessä sisältynyt säännöksiä yötyöntekijän oikeudesta työnantajan järjestämään työmatkakuljetukseen tilanteessa, jossa työvuoron alkaessa tai päättyessä yöaikaan työntekijän käytettävissä ei ole julkista liikennettä eikä hänellä ole käytössään autoa tai siihen verrattavaa muuta kulkuneuvoa työmatkan tekemiseen.

Yötyöntekijän työmatkakuljetutuksista on valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ollut mahdollisuus sopia valtakunnallisella työehtosopimuksella. Tällaisia määräyksiä onkin eri alojen työehtosopimuksissa. Lokakuun lopussa 2019 kävi kuitenkin ilmi, että edellä tarkoitetut työehtosopimusmääräykset eivät kata kaikkia niitä aloja, joilla tehdään sellaista yötyötä, joissa työntekijän työvuoro alkaa tai päättyy sellaiseen aikaan, jolloin työntekijöiden työmatkojen kulkeminen tuottaa suuria ongelmia julkisen liikenteen puuttumisen vuoksi.

Voimassa olevan perustuslain mukaan työnantajan velvollisuudesta järjestää kuljetus yötyötä tekevälle työntekijälle ei ole enää mahdollista säätää asetuksella, vaan siitä on säädettävä lailla. Voimassa olevan oikeustilan pysyttäminen edellyttää siten asiasta säätämistä työaikalaissa.

Asian valmistelu

Asiasta käytiin työ- ja elinkeinoministeriön johdolla kolmikantaiset keskustelut työmarkkinajärjestöjen kanssa. Keskusjärjestöjen lisäksi valmistelussa kuultiin sellaisten työntekijä- ja työnantajaliittojen edustajia, joiden edustamilla aloilla tyypillisesti tehdään yötyötä. Asiasta järjestettiin myös kuulemistilaisuus sekä lisäksi liitoille mahdollisuus kirjallisesti lausua esityksestä.

Saadun palautteen mukaan työaikalain muuttamista koskevan esityksen antamista pidettiin tarpeellisena. Sekä työnantaja- että työntekijäpuolelta esitettiin näkemys, että yötyöntekijöiden työmatkakuljetusten järjestämistä ei tule jättää yksinomaan työehtosopimusten varaan. Samalla todettiin, että uuteen työaikalakiin lisättävä säännös säilyttää nykyisen, valtioneuvoston päätöksen mukaisen oikeustilan.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Työ- ja elinkeinoministeriö				
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	www.tem.fi

Lakimuutoksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi työaikalakiin uusi 8 a §, jossa säädettäisiin yötyötä tekevän työntekijän oikeudesta työnantajan järjestämään työmatkakuljetukseen pykälässä säädetyin edellytyksin.

Työnantajan olisi järjestettävä yötyötä tekevän työntekijän työmatkakuljetus, jos 1) työmatka edellyttää kuljetusta ja on paikkakunnalla tavanomainen, 2) työvuoron alkamis- tai päättymisaikana ei ole reitiltään tai aikataulultaan tyydyttävää julkista liikennettä ja 3) työntekijällä ei ole käytettävissään autoa tai siihen verrattavaa kulkuneuvoa työmatkan tekemiseen. Työnantaja ei kuitenkaan olisi velvollinen järjestämään työmatkakuljetusta, jos sen tarve johtuu siitä, että työntekijälle on määrätty ajokielto rikoksen tai toistuvien rikkomusten perusteella, eikä hän tästä syystä voi käyttää autoaan työmatkan tekemiseen.

Työmatkakuljetuksen järjestäminen voi perustua työntekijöiden yhteiskuljetuksiin tai yksittäisten työntekijöiden taksimatkojen korvaamiseen. Työnantaja saisi periä työntekijältä järjestämänsä matkan kustannuksista julkisen liikennevälineen käytöstä suoritettavaa maksua vastaavan korvauksen. Työnantajan korvaamien matkojen verokohtelusta säädetään tuloverolaissa (1535/1992) ja ennakkoperintälaissa (1118/1996).

Kuten voimassa olevassa valtioneuvoston päätöksessä säädetään, työnantajan olisi ennen työmatkakuljetuksen järjestämistä koskevan päätöksen tekemistä neuvoteltava asiasta henkilöstön kanssa.

Alakohtaisten tarpeiden huomioon ottaminen mahdollistettaisiin säätämällä valtakunnallisille työnantaja- ja työntekijäliitoille mahdollisuus edelleen poiketa säännöksestä työehtosopimuksella.

Lain on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti uuden työaikalain voimaantulon kanssa eli 1.1.2020.